

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ

Кафедра психології

СИЛАБУС
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПППБ 1.3.5. «СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

ДЛЯ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ
денної та заочної форм навчання

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПСИХОЛОГІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

Курс	III	
Семестр, сесія	6-й	
Вид контролю	іспит	
Кількість годин / кредитів	150 год. / 5 кредитів	
з них:150/5	д. ф. н.	з. ф. н.
<i>лекції</i>	38 год.	12 год.
<i>практичні</i>	–	–
<i>семінарські</i>	30 год.	8 год.
<i>індивідуальні завдання</i>	20 год.	20 год.
<i>самостійна робота</i>	62 год.	110 год.
Викладач	Смирнова Олена Павлівна, к.філос.н., доцент	
Email:	ele46smi@ukr.net	
Консультації	ПН, ЧТ – 14 ⁰⁰ –16 ⁰⁰	

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Соціальна психологія» є соціальна природа людини, її соціально-психологічні особливості, обумовлені включенням у великі та малі соціальні групи, а також психологічні закономірності функціонування цих груп.

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Соціальна психологія» відповідно до структурно-логічної схеми дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки бакалаврів, викладається після вивчення загальної, експериментальної та вікової психології.

Сформована система знань є необхідною для засвоєння змісту психології управління, політичної психології, юридичної психології, психології сім'ї тощо.

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів системи знань, вмінь і навиків з соціальної психології, дослідження психологічних особливостей різних соціальних груп і об'єднань, регулювання поведінки на індивідуальному, груповому та масовому рівнях.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають у теоретичній та практичній підготовці студентів з питань:

- розуміння предмету, методів та завдань соціальної психології як науки, специфіки соціально-психологічного знання, складності його будови, взаємозв'язку між різними предметними сферами соціальної психології;
- знання основних соціально-психологічних закономірностей спілкування і взаємодії людей в соціумі;
- розуміння психологічних закономірностей формування та функціонування соціальних груп;
- усвідомлення необхідності комплексного підходу до вивчення людини і важливості вивчення її соціально-психологічних особливостей;
- розвитку практичних умінь вивчення особливостей взаємозв'язку особистості і суспільства, соціально-психологічних особливостей особистості, закономірностей соціального розвитку особистості, становлення і функціонування великих та малих соціальних груп.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен набути такі компетентності:

Загальні компетентності

Інструментальні компетентності:

- здатність до аналізу концептуальних засад соціальної поведінки особистості та групи;
- знання і уміння оперувати основними теоріями та поняттями в сфері соціальної психології;
- здатність забезпечувати моніторинг соціально-психологічних явищ у групах та суспільстві;
- усне спілкування рідною мовою у процесі дискусії;
- знання другої мови при оволодінні іншомовними джерелами;
- комп'ютерні навички для здійснення ефективної комунікаційної взаємодії (використання мережі Інтернет для опанування рекомендованих електронних джерел, робота у Microsoft Office Power Point при підготовці доповіді з презентацією);
- навички управління інформацією для виокремлення тенденцій в психологічних особливостях поведінки різних соціальних груп і об'єднань, загальних рис соціально-психологічного стану суспільства (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- навички прийняття обґрунтованих управлінських рішень з питань закономірностей і особливостей виявлення суспільної психології.

Міжособистісні компетентності:

- уміння працювати в команді;
- здатність до критики та самокритики під час дискусій;
- уміння донести до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення та особливості власного досвіду в сфері професійної діяльності;
- навички та уміння формування міжособових стосунків у колективі при обстоюванні власної позиції під час дискусії;
- знати і дотримуватись норм поведінки і моралі, професійної етики в міжособистих стосунках при виконанні професійних обов'язків;
- розуміння традицій і звичаїв інших культур, уміння проявляти толерантне ставлення;
- уміння критично оцінювати явища, ситуації, діяльність осіб, спираючись на отримані знання.

Системні компетентності:

- здатність використовувати свою світоглядну та громадянську позицію у вирішенні професійних задач;
- здатність застосовувати знання на практиці;

- здатність до навчання;
- критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- здатність працювати самостійно при опрацюванні джерел, підготовці доповіді з презентацією; підготовці альтернативних підходів до висвітлення теми дискусії;
- бажання досягти успіху при обговоренні тем доповідей з презентацією;
- здатність адаптуватись до нових ситуацій у професійній діяльності;
- знати принципи здорового способу життя і дотримуватись їх у своїй життєдіяльності, пропагувати здоровий спосіб життя.

Фахові компетентності

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- статусні характеристики соціальної психології як науки (об'єкт, предмет, завдання, функції, методологічні принципи та методи, основні соціально-психологічні категорії);
- основні соціально-психологічні характеристики організованих та неорганізованих соціальних спільнот, особливості поведінки людей в них;
- закономірності спілкування та взаємодії людей;
- соціально-психологічні механізми групової динаміки;
- сутність та особливості процесу соціалізації індивіда;
- соціально-психологічні характеристики особистості та особливості їх виявлення.

вміти:

- використовувати методи соціальної психології на практиці;
- виявляти в повсякденному житті різні механізми соціальної взаємодії, використовувати різні стратегії спілкування і поведінки людей;
- проводити спостереження за психологічними станами окремих груп та верств населення;
- застосовувати методи дослідження соціальних установок, ціннісних орієнтацій окремих соціальних груп;
- аналізувати психологію спілкування та міжособистої взаємодії в групі;
- виявляти соціальні ролі в групі і їх розподіл між членами групи, визначати лідерську структуру групи;
- визначати особливості стосунків між соціально-етнічними спільнотами та причини загострення цих стосунків;
- виявляти фактори та механізми, які впливають на соціалізацію особистості та визначати, який вплив вони мають на особистість;
- орієнтуватися у механізмах групової динаміки.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Для активізації процесу навчання студентів в ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ **на лекціях** чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звернення до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочення студентів до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовується візуальне супроводження курсу тощо.

✓ **на семінарських заняттях** обговорюються основні проблеми теми; проводяться дискусії, спрямовані на поглиблення, розширення, деталізацію і закріплення теоретичного матеріалу, які сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів, формуванню самостійності суджень, умінню відстоювати власні думки, аргументувати їх на основі наукових фактів та сприяють оволодінню фундаментальними знаннями, допомагають розвивати логічне мислення, формувати переконання, оволодівати культурою толерантності.

✓ **самостійна робота студента** планується викладачем, виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

Структура навчальної дисципліни
для студентів денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	денна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семі- нарські	Прак- тичні	СРС	Індивід. робота
150	38	30	–	62	20	
Модуль I						
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади соціальної психології						
<i>Тема 1.</i> Соціальна психологія як наука	8	2	2	–	4	–
<i>Тема 2.</i> Місце соціальної психології в системі наукових знань. Предметне поле соціальної психології	10	2	2	–	6	–
<i>Тема 3.</i> Етапи становлення та розвитку соціальної психології як науки	10	2	2	–	6	–
<i>Тема 4.</i> Спілкування як соціально-психологічний феномен. Зміст та функції спілкування	12	4	2	–	6	–
<i>Тема 5.</i> Спілкування як соціальний зв'язок. Міжособисте сприймання і взаєморозуміння	12	4	2	–	6	–
Разом за змістовим модулем 1	52	14	10	–	28	–
Змістовий модуль 2. Психологія соціального виявлення						
<i>Тема 6.</i> Особливості поведінки людей в групових (організованих) соціальних спільнотах	14	4	4	–	6	–
<i>Тема 7.</i> Особливості поведінки людей в неорганізованих (масових) соціальних спільнотах	14	4	4	–	6	–
<i>Тема 8.</i> Соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи	13	4	4	–	5	–
<i>Тема 9.</i> Процеси групової динаміки	8	2	2	–	4	–
<i>Тема 10.</i> Поняття особистості в соціальній психології	10	4	2	–	4	–
<i>Тема 11.</i> Особистість в системі соціальних зв'язків	11	4	2	–	5	–
<i>Тема 12.</i> Прикладна соціальна психологія: загальна характеристика	8	2	2	–	4	–
Разом за змістовим модулем 2	78	24	20	–	34	–
<i>Всього за модулем I</i>	130	38	30	–	62	–
Модуль II						
<i>ІНДЗ</i>	20	–	–	–	–	20
Усього годин:	150	35	30	–	62	20
Підсумковий контроль – іспит						

Структура навчальної дисципліни
для студентів заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	заочна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семі- нарські	Прак- тичні	СРС	Індивід. робота
150	12	8	–	110	20	
Модуль I						
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади соціальної психології						
<i>Тема 1.</i> Соціальна психологія як наука	13	1	2	–	10	–
<i>Тема 2.</i> Місце соціальної психології в системі наукових знань. Предметне поле соціальної психології	11	1	–	–	10	–
<i>Тема 3.</i> Етапи становлення та розвитку соціальної психології як науки	11	1	–	–	10	–
<i>Тема 4.</i> Спілкування як соціально-психологічний феномен. Зміст та функції спілкування	13	1	2	–	10	–
<i>Тема 5.</i> Спілкування як соціальний зв'язок. Міжособисте сприймання і взаєморозуміння	11	1	–	–	10	–
Разом за змістовим модулем 1	59	5	4	–	50	–
Змістовий модуль 2. Психологія соціального виявлення						
<i>Тема 6.</i> Особливості поведінки людей в групових (організованих) соціальних спільнотах	13	1	2	–	10	–
<i>Тема 7.</i> Особливості поведінки людей в неорганізованих (масових) соціальних спільнотах	11	1	–	–	10	–
<i>Тема 8.</i> Соціально-психологічні характеристики малої соціальної групи	9	1	–	–	8	–
<i>Тема 9.</i> Процеси групової динаміки	9	1	–	–	8	–
<i>Тема 10.</i> Поняття особистості в соціальній психології	11	1	2	–	8	–
<i>Тема 11.</i> Особистість в системі соціальних зв'язків	9	1	–	–	8	–
<i>Тема 12.</i> Прикладна соціальна психологія: загальна характеристика	9	1	–	–	8	–
Разом за змістовим модулем 2	71	7	4	–	60	–
Всього за модулем I	130	12	8	–	110	–
Модуль II						
ІНДЗ	20	–	–	–	–	20
Усього годин:	150	12	8	–	110	20
Підсумковий контроль – іспит						

Методи навчання

З метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція, лекція-діалог, проблемна лекція, дискусія, семінар-розгорнута бесіда, семінар-вирішення ситуаційних вправ);
- наочні (презентація та демонстрування);
- практичні методи (виконання вправ та практичних завдань; рольові та ділові ігри, аналіз конкретних ситуацій).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю (обговорення проблеми, дискусія, іспит);
- письмового контролю (виконання тестових завдань; індивідуальне та групове опитування, презентація завдання для індивідуального опрацювання);
- самоконтролю та взаємоконтролю (перехресна перевірка знань, виконання контрольної роботи);
- рецензування відповідей.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу і складається з двох етапів: поточного та підсумкового.

Поточний контроль здійснюється в процесі вивчення дисципліни на семінарських та практичних заняттях і проводиться у терміни, які визначаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмового матеріалу дисципліни, у т.ч. виконання домашніх завдань та розв'язання задач;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання модульного завдання.

Об'єктом підсумкового контролю знань студентів у формі *іспиту* є виконання тестових завдань.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань студентів **денної** форми навчання складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 75 балів, і рейтингу з атестації – 25 балів. Для студентів **заочної** форми навчання відповідно – з рейтингу навчальної роботи – 50 балів, і рейтингу з атестації – 50 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти
денної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота												Підсумковий тест (іспит)	Сума			
Змістовий модуль 1					Модульна контрольна робота	Змістовий модуль 2						Модульна контрольна робота	ІНДЗ	25	100	
T1	T2	T3	T4	T5	10	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	10			20
3	3	3	3	3		3	3	3	3	3	3	2				
15						20										
75																

Розподіл балів, які отримують студенти
заочної форми навчання

Поточне тестування, самостійна та контрольна робота												Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2							50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
50													

Шкала оцінювання: національна та ECTS

90-100 балів – **відмінно** (A);

82-89 балів – **добре** (B);

75-81 балів – **добре** (C);

68-74 балів – **задовільно** (D);

60-67 балів – **задовільно** (E);

35-59 балів – **незадовільно** з можливістю повторного складання (FX);

1-34 балів – **незадовільно** з обов'язковим повторним курсом (F).

Критерії оцінювання

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в робочій навчальній програмі дисципліни. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті.

Критерії оцінювання:

«ВІДМІННО» (А, 90-100 балів) – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% питань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«ДОБРЕ» (В, 82-89 балів, дуже добре; С, 75-81 балів, добре) – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді не менш ніж на 75% питань, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«ЗАДОВІЛЬНО» (D, 68-74 балів, задовільно; E, 61-67 балів, достатньо) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, або на всі питання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача; при цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«НЕЗАДОВІЛЬНО» (FX, 35-60 балів, незадовільно з можливістю повторного складання; F, 1-34 бали з обов'язковим повторним курсом) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі питання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань, загалом має поверхневе уявлення про основний навчальний матеріал, не може ним оперувати.

5. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

1. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники закладу вищої освіти зобов'язані:

- 1) забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання;
- 2) дотримуватись норм педагогічної етики, моралі, поважати людську гідність майбутніх спеціалістів;
- 3) залучати здобувачів освіти до наукової діяльності;
- 4) дотримуватися в освітньому процесі академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти;
- 5) розвивати в осіб, які навчаються в Інституті, самостійність, ініціативу, творчі здібності;
- 6) дотримуватися законів України, статуту та Етичного Кодексу ІПК ДСЗУ, інших нормативно-правових актів.

2. Здобувачі вищої освіти, зобов'язані:

- 1) дотримуватися вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку Інституту;
- 2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- 3) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
 - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
 - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи, вирішувати задачі та тестові завдання;
 - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
 - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій, розрахунків згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
 - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;

4) дотримуватись академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Інституту.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ануфрієва Н.М. Соціальна психологія: Навч.-метод. посіб./ Н.М. Ануфрієва, Т.М. Зелінська, Н.О. Єрмакова – К.: Каравелла, 2009. – 216 с.
2. Власова О.І. Соціальна психологія організацій і управління. Підручник / О.І. Власова – К.: ТОВ «Кондор», 2010. – 398 с.
3. Волянська О.В. Соціальна психологія: Навч. посіб. / О.В. Волянська, А.М. Ніколаєвська – К.: «Знання», 2008. – 275 с.
4. Москаленко В.В. Соціальна психологія: Підруч. для вузів / В.В. Москаленко – К.: Центр учбової літератури, 2005. – 624 с.
5. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: Навч. Посіб. / Л.Е. Орбан-Лембрик – К.: Академвидав, 2005. – 448 с.
6. Циба В.Т. Соціальна психологія: Навч. посіб. / В.Т. Циба, Ю.Ж. Шайгородський. – Полтава, Дивосвіт, 2009. – 335 с.